

SYSMÄ

Pätikkälä

Rautakautinen kalmisto, uhrikiviä

Koordinaatit; Pätikkälän talo: x = 6821 16, y = 428 18
Sysmän kirkosta 1,3 km SW

kl Voipala

tl Pätikkälä 2⁵³

om. Jaakko Soille, os. 19700 S y s m ä

tl 2⁴¹

om. Tauno Heikkonen, os. " "

Löydöt:

KM 18508:1-2 keihäänkärki, helmi

18981

rautakirves, keramiikkaa

Paikkaa koskevia tietoja

- 1965 Pentti Koivusen inventointi, n:ot 72 ja 81
1966 Rauhoitusilmoitus n:o 260 h, kuitattu 10.2.
1971 opettaja Helka Talvitievan kirje, verif. 18508
1972 M.huurteen tarkastus

M. Huurre

Rautakautisen kalmiston ja uhrikivien tarkastus Pätikkälän tilan maalla Sysmän Voipalassa 17.9.1972.

Liitteet: ote peruskartasta v:lta 1969

Pätikkälän tilan viljelyskartta 1:2000 (pohjoisnuoli väärin)
valokuvat f. 38885-38890

Koivunen mainitsee inventointikertomuksessaan v:lta 1965, että Voipalan kylässä on Pätikkälän talon haassa suuri uhrikivi (inv. n:o 81), jonka ympärillä on todennäköisesti kalmistoa (inv. n:o 72).

Syksyllä 1971 lähetti opettaja Helka Talvitieva Kansallismuseoon katkenneen putkikeihäänkärjen ja pienen sinisen mosaiikkihelmen, jotka Pätikkälän isäntä Jaakko Soille oli löytänyt pellostaan. Mukana seuranneessa kirjeessä opettaja Talvitieva mainitsee seudulta löytyneen uusia uhrikiviäkin. Syyskuussa 1972 kävi allekirjoittanut paikkaa tarkastamassa.

Pätikkälän talo on Sysmän kirkosta n. 1,3 km lounaaseen, Suopeltoon vievän tien eteläpuolella. Talosta kaakkoon on tasainen peltoalue, jonka keskellä ja laidoilla on raivaamattomia kallioisia kumpareita.

U h r i k i v e t

Koivusen käynnin jälkeen ovat Jaakko ja Ester Soille löytäneet mailtaan useita uhrikiviä ja sellainen on myös naapurin, Tauno Heikkosen maalta. Osa kivistä on ollut maan sisässä, osa on löytynyt kivien päällyksiä sammalesta puhdistettaessa.

1. Koordinaatit (noin): $x = 6820\ 99$, $y = 428\ 20$, $z = 90-92,5$

Pätikkälän talosta n. 150 m etelään, metsässä polun ja pellon välillä. Suuri rapakivilohkare (paikkakunnalla rapakiveä sanotaan "hammaskiveksi"), joka on haljennut neljään osaan. Yhdessä osassa ainakin 6 uhrikuppia, joista kaksi varsin isoa.

2. Valokuva 1.

Koordinaatit: $x = 6820\ 92$, $y = 428\ 36$, $z = 87,5$

Talosta n. 300 m kaakkoon. Raivaamattomassa saarekkeessa pellon keskellä kallio, jossa sematalaa mutta selvää kuppia. Ollut maan peittämä.

3. Valokuvat 2 ja 3.

Koordinaatit: $x = 6820\ 80$, $y = 428\ 44$, $z = 87,5$

Talosta n. 450 m kaakkoon, Pätikkälän ja Hovilan rajalla olevan laajan raivaamattoman kumpareen reunassa. Suurin osa kumpareesta on Hovilan maata ja vain pari kohtaa sen pohjoislaidalla on Pätikkälän puolella. Ottaessaan maata kumpareen itäpään pohjoisreunasta oli Jaakko Soille löytänyt muiden kivien joukosta pienen uhrikiven. Sen koko on n. 40 x 50 sm ja siinä on 12 selvää kuppia. Kivilaji on kiillepitoista ja melko haurasta ja kivi onkin yhdestä kulmasta hiukan murtunut. Mv. Soille esitti, että kivi siirrettäisiin esim. Suopellon vanhalla kansakoululla sijaitsevaan Suvi-Pinx'in taidekeskukseen, jotta se ei häviäisi tai ranautuisi piloille.

Paikalla on myös kalmiston merkkejä, ks. kalmistoalue A.

4. Koordinaatit: $x = 6820\ 77$, $y = 428\ 50$, $z = 85$

Edellisestä n. 80 m ESE, talosta n. 500 m kaakkoon on Hovilan rajalla lähellä taloon vievää tietä pensaikkoinen kumpare. Siellä olevan ison kiven etelälaidassa on 2 uhrikuppia.

5. valokuva 4.

Koordinaatit: $x = 6820\ 93$, $y = 428\ 50$, $z = 85$

Koivusen kuvaama iso uhrikivi on talosta n. 400 m ESE, raivaamattoman kivikkoisen harjanteen eteläpäässä. Kuppeja on ainakin 41. Kiven vieressä on rauhoituskilpi.

Harjanteella on mahdollisesti kalmistoa, ks. kalmistoalue B.

6. Valokuva 5.

Koordinaatit: $x = 6821\ 10$, $y = 428\ 36$

Talosta n. 200 m ESE, maantiestä n. 20 m etelään on kalliossa ainakin 5 - 6 kuppia.

7. Valokuva 6.

Koordinaatit: $x = 6821\ 12$, $y = 428\ 50$

Heikkosen talo on Pätikkälästä n. 250 m itään, Suopellon tien pohjoispuolella. Sen maalla, talosta n. 70 m ESE on uhrikiven 5 luota tulevan harjanteen N-päässä, maantien pohjoispuolella kahden ojan välillä kallio. Sitä pudistettaessa oli näkyviin tullut 7 uhrikuppia. Niitä voi olla lisääkin, sillä kallion päällä on vielä sammalta ja turvetta.

Näiden lisäksi on Haaralan talon maalta, Pätikkälästä n. 550 m ESE löydetty pellostä samantapainen pieni uhrikivi kuin tässä mainittu n:o 3. Myös se on peräisim kalmistosta (Koivusen inv. n:ot 71 ja 80).

K a l m i s t o a l u e

A. Koordinaatit: $x = 6820\ 80$, $y = 428\ 44$, $z = 87,5$

Uhrikivi n:o 3 oli löytynyt maan sisästä. Paikalla on aivan pellon reunassa matala maanottokuoppa, jonka pohjalla on tullut näkyviin kallio. Maakerros on muutaman kymmenen sm:n vahvuinen, musta ja kivinen. Kivet ovat osaksi palaneita. Maan seassa on mm tiiltä ja palanutta savea, mutta lisäksi myös pieniä saviastian murusia. Paikalla on nähtävästi kalmisto, joka ulottunee mahdollisesti koko kumpareen alueelle ja on siis pääasiassa Hovilan maalla. Sen laajuus jäi määrittelemättä. Kumpareen laajuus on n. 70×200 m.

B. Koordinaatit, S-pää: $x = 6820\ 93$, $y = 428\ 50$, $z = 85$

N-pää: $x = 6820\ 10$, $y = 428\ 50$, $z = 85$

Uhrikivien n:o 5 ja 7 välillä on lähes 200 m pitkä ja 40-60 m leveä pensaikkoinen ja kivikkoinen harjanne, suunnaltaan N-S. Jo Koivunen mainitsee siinä mahdollisia hautakumpuja (inv. n:o 72). Mitään selviä kumpuja siinä tosin ei näy, mutta kalmisto on joka tapauksessa todennäköinen, etenkin koska viereisiltä pelloilta on esinelöytöjä.

Kalmistoa saattaa olla myös muilla pellon keskellä olevilla raivaamattomilla paikoilla sekä pellon reunoilla, mutta aika ei riittänyt alueen perusteelliseen tarkastukseen. Isännän kertomuksesta päätellen on hautoja hävinnyt myös peltoa raivattaessa.

Haaralan maalla Pätikkälästä n. 550 m ESE on myös kalmistoa (inv. n:o 71).

I r t o l ö y d ö t

a) Keihäänkärki KM 18508:1

Koordinaatit: $x = 6820\ 96$, $y = 428\ 56$

Löytöpaikka on edellä mainitun harjanteen, kalmisto B:n, itäpuolella olevalla pellolla, uhrikivistä 5 n. 50 m koilliseen. Paikalla oli ollut Jaakko Soilteen mukaan kiviraunio, joten siitä on ehkä hajonnut hauta. Pelto oli nyt nurmena.

b) Helmi KM 18508:2

Koordinaatit: $x = 6820\ 90$, $y = 428\ 44$

Löytöpaikka on edellä mainitun harjanteen, kalmisto B:n, länsipuolella olevalla pellolla, uhrikivistä 5 n. 40 m SW. Paikalla tulee kallio lähelle maan pintaa. Samoilta paikkein on löytynyt myös metallikampa, joka ei ole tallessa. Pelto oli kesantona.

c) Kirves KM

Koordinaatit: $x = 6821\ 12$, $y = 428\ 18$

Kirveen löytöpaikka on pieni puutarhamaa talosta n. 30 m S, navetan

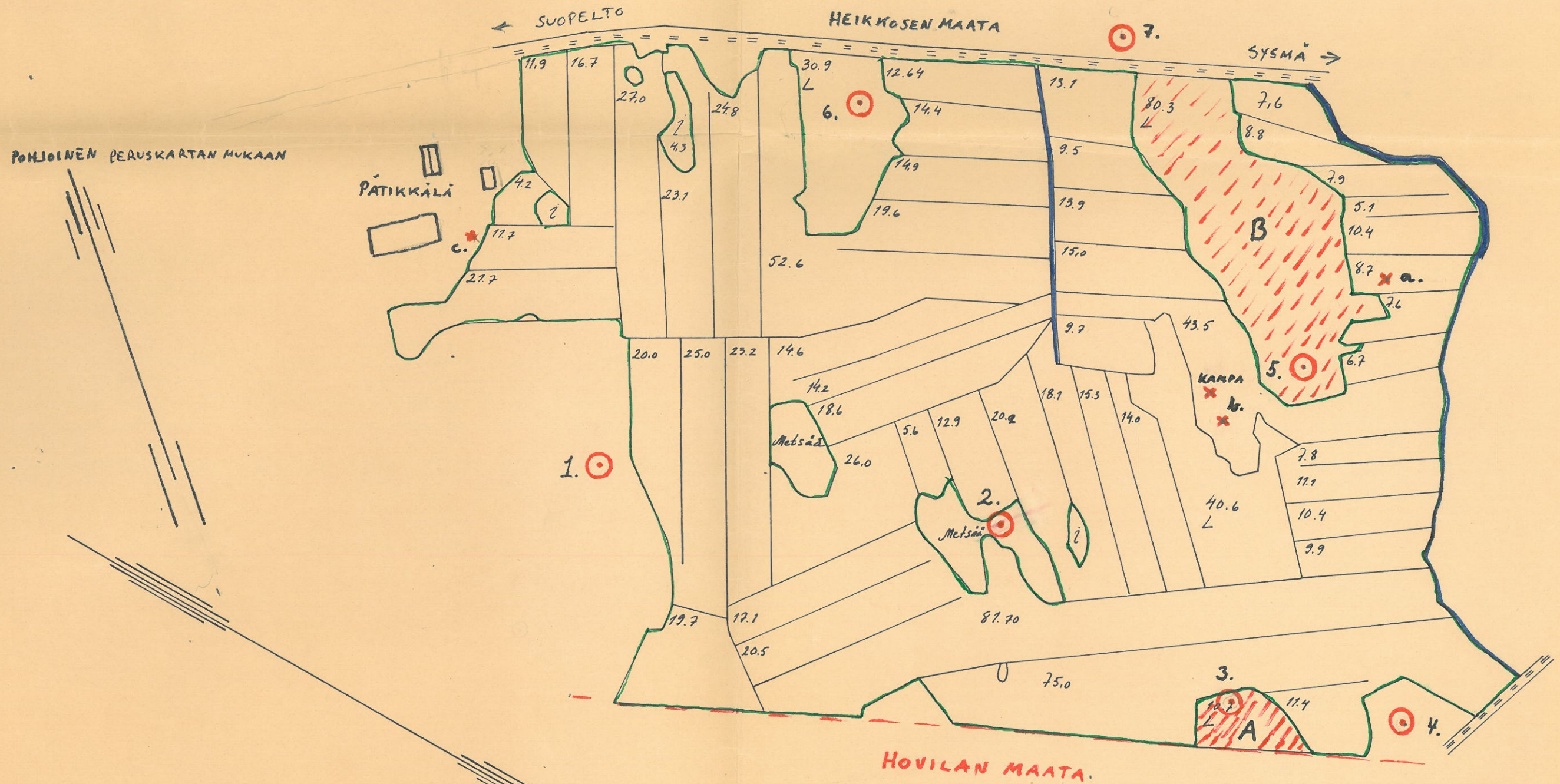
SE-puolella, itään eli peltoaukioon päin viettävässä rinteessä. Paikalla oli ollut kiviraunio, myöhemmin siihen on kertynyt lannan mukana sekalaista roskaa. Tarkastuksessa ei siinä näkynyt mitään hautaan viittaavaa. Kirves on kymmenkunta vuotta ajalehtinut talon nurkissa ja sillä on mm. katkottu rautalankaa.

Pätikkälän alue uhrikivineen ja kalmistoineen sopisi hyvinkin erikoisalueeksi.

1. 11. 1972

Matthias

PÄTIKKÄLÄN TILAN VIJELYKSET

- UHRIKIVI
- KALMISTO
- ESINELÖYTÖ
- PELLON RAJA
- OJA

MITTAKAAVA 1:2000

KUNTA	SYSMÄ
KYLÄ	VOIPALA
TILA	PÄTIKKÄLÄ RN: 252
OMISTAJA	JAAKKO SOILLE
PELTOA	9.15 HA
LAIKUNTA	1.63 "
UUDISMAATA	
MITANNUT	K. MUSTONEN
KARTAN TEHNYT	P. MIKKONEN
PIENVIJ.	KESKUSLIITTO

38885

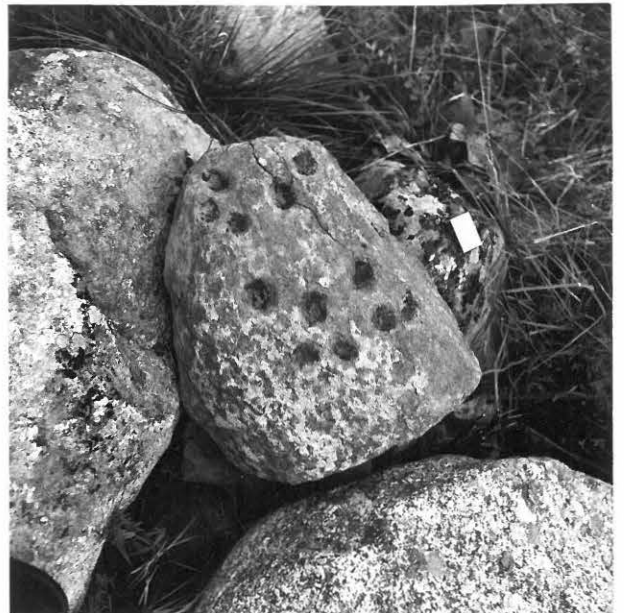
1. UHRIKALLION 2 KUOPAT

38886

2. UHRIKIVI 3 LÖYTÖPAIKKANSA
VIERELLÄ. OIKEASSA YLÄKULMASSA
NÄKYVÄ MURTUMAA.

38887

3. KUTEN ED.

38888

4. UHRIKIVI 5
RAUHOITUSKILPINEEN

38889

5. UHRIKALLIO 6
ETUALALLA.
TAUSTALLA
HEIKKOSEN TALO

38890

6. UHRIKALLIO ? HEIKKOSEN
MAALLA. KUOPAT KASTEITU

liite M.Huurteen tarkastuskertomukseen 1972

1 - 7 uhrikivet, a-c irtolöydöt

